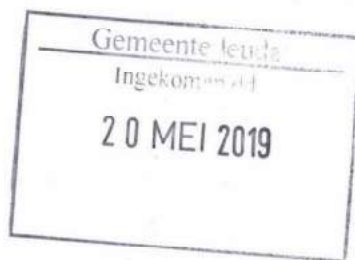

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Leudal
Postbus 3008
6093 ZG Heythuysen

Jan Campertstraat 5
6416 SG Heerlen
T +31 6 290 58 300
E info@starterscentrum.nl

KVK 41071761

IBAN NL63 INGB 0672 9215 45

Heerlen, 17 mei 2019.

Betreft: factsheet jaarverslag 2018

Geachte leden van de gemeenteraad,

Onlangs is door het bestuur van de Stichting StartersCentrum Limburg het jaarverslag 2018 vastgesteld. In het verleden werd u dit jaarverslag toegezonden. Ditmaal is gekozen voor een handzame factsheet (feitenoverzicht) waarin de voornaamste punten uit het jaarverslag zijn opgenomen. Deze treft u bijgaand aan. Op deze wijze krijgt u op een beknopte manier toch een goede indruk van de activiteiten van het StartersCentrum.

Voor een digitale versie van de factsheet 2018, verwijs ik u naar de website van het StartersCentrum Limburg: www.starterscentrum.nl. Ga dan naar de rubriek "wij" en kijk dan in de map "archief". Hier vindt u de digitale versie.

Gaarne vertrouw ik u hiermee van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

Mr. Drs. H.J.G. (Harrie) van Beers
Coördinator-manager.

Het begin van
een goede
zaak.

FACTSHEET 2018 STARTEN IN LIMBURG

8,3

Gemiddelde waardering dienstverlening StartersCentrum

99% van de klanten beveelt
het StartersCentrum aan
aan nieuwe klanten

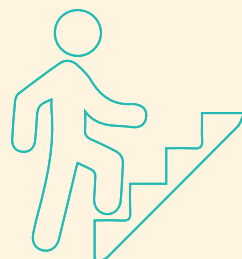

Werklocaties StartersCentrum

- Heerlen Businesspark C-mill
- Maastricht Het Coachhuis
- Roermond De Donderie
- Sittard-Geleen Office a la Carte

STARTERSAANGELEGENHEDEN

- **Ondernemingsplan** opgesteld 60%
- Bedrijfsruimte: 60% start vanuit thuis, 15% huurt een **bedrijfsruimte**
- 52% Onderneemt **fulltime** en 48% **parttime**
- 58% houdt zelf zijn administratie bij, 42% maakt gebruik van een **accountant** of boekhouder
- 6% is verzekerd voor **arbeidsongeschiktheid** via een AOV of Broodfonds
- 89% financiert de zaak met **eigen vermogen**, 11% leent iets bij de opstart

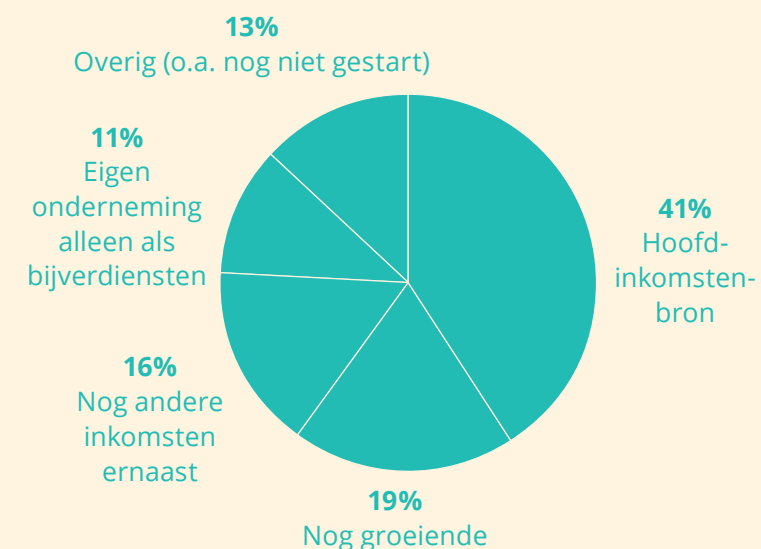
2,8 X

GESTART VANUIT EEN UITKERING

- 165 klanten waarvan 109 uit WW
- 35 uit PW/bijstand
- 21 uit WIA/WAJONG

Dit levert een behoorlijke financiële besparing op voor gemeenten. Aannemende dat een gemiddelde bijstandsuitkering € 16.900 kost (Berenschot) en 6% gemiddeld doorstroomt van WW naar bijstand (UWV) kapitaliseren wij dit op een minimale besparing van € 702.000 / jaar. Bij jaarlijkse kosten van € 250.000 geeft dat een multiplier effect van **2,8**.

Hoe belangrijk is het inkomen uit eigen onderneming?

Afkomst klanten per afzonderlijke dienst subsidiërende gemeenten	Totaal 2018	in %
Beek	42	2
Brunssum	58	2
Eijsden-Margraten	67	3
Gulpen-Wittem	19	1
Heerlen	357	15
Kerkrade	100	4
Landgraaf	97	4
Leudal	66	3
Maastricht	510	21
Meerssen	65	3
Nuth	36	1
Onderbanken	13	1
Roermond	129	5
Schinnen	54	2
Simpelveld	55	2
Sittard-Geleen	297	12
Stein	40	2
Vaals	22	1
Valkenburg aan de Geul	64	3
Voerendaal	17	1
Totaal	2108	87

Afkomst klanten per afzonderlijke dienst niet-subsidiërende gemeenten*	Totaal 2018	in %
Midden-Limburg	137	6
Noord-Limburg	121	5
België	10	1
Duitsland	15	1
Overig Nederland	25	1
Totaal	308	13

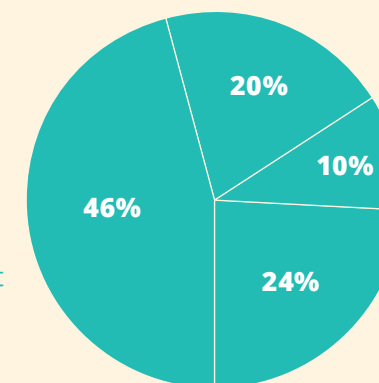
Totaal generaal	2416	100
------------------------	-------------	------------

* kunnen alleen gebruik maken van bepaalde bijeenkomsten.

Gestart met eigen onderneming na contact StartersCentrum?

150 antwoorden

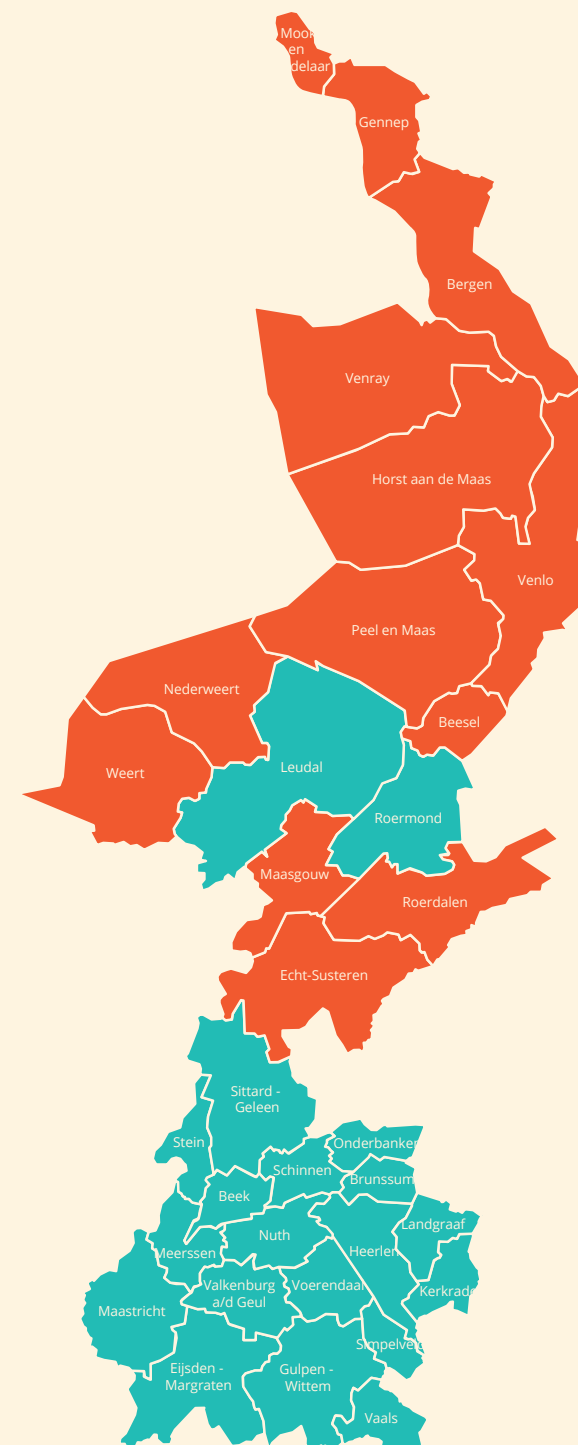
- Ik was al gestart bij het eerste contact met het Starterscentrum (**24%**)
- Ja, ik ben gestart na het eerste contact met het Starterscentrum (**46%**)
- Nee, ik ben nog niet gestart maar dat wel binnenkort van plan (**20%**)
- Nee, ik zie er voorlopig van af (**10%**)

DEELNEMENDE GEMEENTEN STARTERSCENTRUM

18 van de 31

Alle Zuid-Limburgse gemeenten
+ Roermond & Leudal

vanaf 1-1-2019 vormen Nuth, Schinnen en Onderbanken de gemeente Beekdaalen

9119

+7%

9.119 startende ondernemingen in Limburg, 2018 (8.520 in 2017)

+7%

6.248 gestopte ondernemingen in Limburg, 2018 (5.856 in 2017)

COLLECTIEF

Collectieve voorlichting
StartersCentrum

- 56 seminars met 564 deelnemers
 - 7 overige bijeenkomsten (o.a. 4 Star-tersevents) met 486 deelnemers
- Totaal 63 sessies met 1050 deelnemers**

INDIVIDUEEL

Persoonlijke adviesgesprekken
StartersCentrum

- 684 basis adviesgesprekken (unieke klanten)
 - 389 vervolgesprekken
- Totaal 1073 gesprekken**

2.416

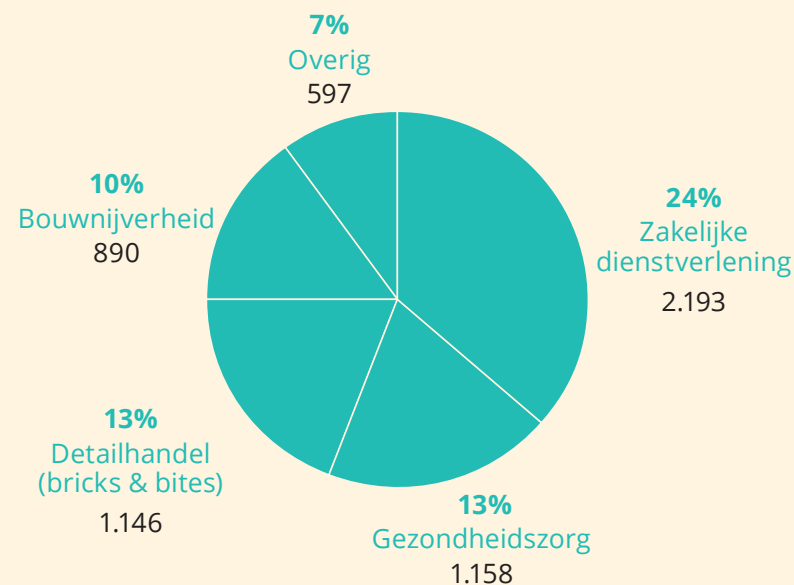
Geregistreerde diensten afgenomen door klanten StartersCentrum (adviesgesprekken, bijeenkomsten en projecten).

+20% t.o.v. 2017 (2.009)

TOP 5

Startende ondernemingen per sector:

PROJECTEN

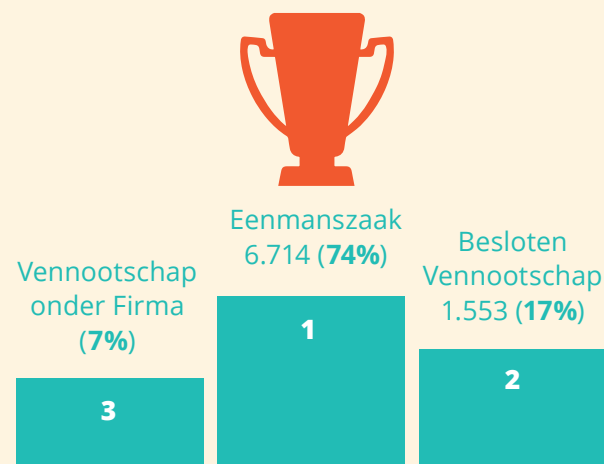
StartersCentrum

- Programma **Startklaar 2018** ism UWV Werkgeversservicepunten en TopChange: 2 trajecten in Heerlen en Roermond met 21 deelnemers (16 gestart als zzp'er, 2 baan gevonden)
- Project **Ruimte voor ondernemerschap** in samenwerking met gemeente Heerlen en Streetwise
- Project **Mijn Droomwinkel Roermond** in samenwerking met gemeente Roermond & expertteam

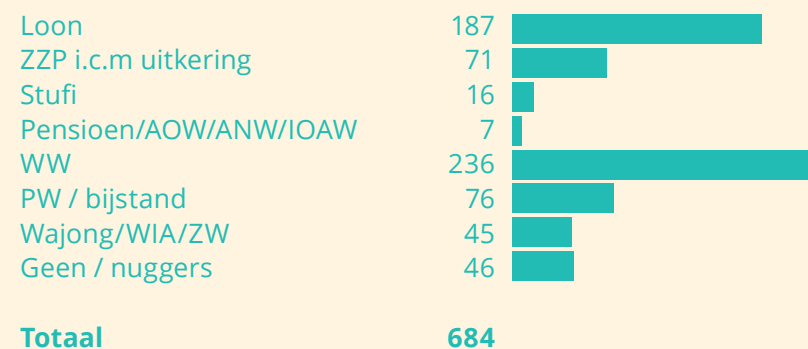
TOP 3

Startende ondernemingen per rechtsvorm:

Klanten StartersCentrum: 95% eenmanszaak

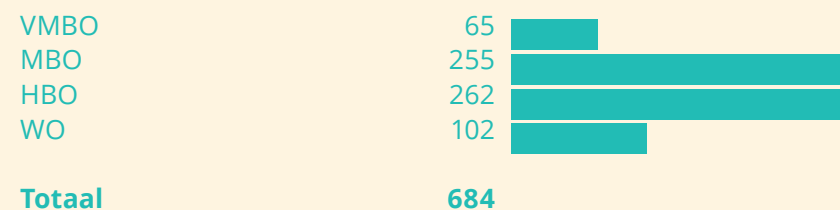
Inkomenssituatie klanten adviesgesprek
2018

slechts 27% van de klanten heeft loon

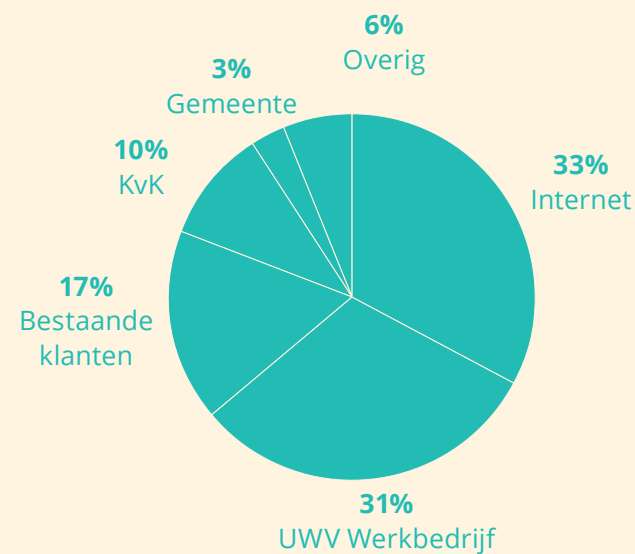

Opleidingsniveau klanten adviesgesprek
2018

CONTACT

met StartersCentrum via

FACTSHEET 2018

STARTEN IN LIMBURG

MAN/VROUW

Man / vrouw verdeling alle geregistreerde diensten

48%

Man 1.150

52%

Vrouw 1.266

40 jaar

Gemiddelde leeftijd klanten
StartersCentrum

Het begin van
een goede zaak.

Zo begint ondernemen!

Jaarverslag 2018

april 2019

Colofon

Uitgave	Stichting StartersCentrum Limburg Jan Campertstraat 5 6416 SG Heerlen
Auteurs	Harrie van Beers, Marcel van Kasteren & Ger Smith
Vormgeving	Team StartersCentrum
Bron cijfermateriaal	Handelsregister Kamer van Koophandel en StartersCentrum Limburg

© StartersCentrum Limburg april 2019

Alles uit deze uitgave mag openbaar gemaakt worden zonder toestemming.

Bronvermelding verplicht.

Welke inhoud vindt u hier?

Voorwoord	4
1. StartersCentrum Limburg	5
Bestuur	5
Personeel	6
Locaties	6
2. Hoe pakken wij het aan	7
3. Activiteiten in 2018	9
Bijeenkomsten	11
Adviesgesprekken	12
Projecten	12
4. Onze klanten	14
Wat is de inkomenssituatie van onze klanten	14
Wat is het opleidingsniveau van onze klanten	15
In welke branches zijn onze klanten actief (adviesgesprekken)?	15
Waar wonen onze klanten (adviesgesprekken)?	17
Waar wonen onze klanten (totaal gesprekken en bijeenkomsten)?	18
Waar wonen onze klanten (voor alle afzonderlijke diensten)	19
Ondernemerschap en onderwijs	21
Samenwerking	22
Deelnemende gemeenten	24
5. Startende ondernemingen in Limburg	27
Overzicht starters en stoppers per gemeente in Limburg	28
Sector/branche	30
Rechtsvormen	31
Één werkzame persoon (zzp'er) en de branche	32
Één werkzame persoon (zzp'er) en de rechtsvorm	33
6. Onze financiën	34

Voorwoord

Het is hoogconjunctuur. De Nederlandse economie draait op volle toeren. Veel vacatures zijn moeilijk in te vullen. Ondanks deze positieve constatering is er bij sommige groepen in de samenleving toch sprake van onvrede. De kloof tussen arm en rijk is de laatste jaren groter geworden. De schuldenlast is in diezelfde periode toegenomen. De pensioenen staan onder druk en dat terwijl we gemiddeld ouder worden. Deze maatschappelijke ontwikkelingen gaan aan het StartersCentrum niet voorbij. De huidige conjunctuur en de stijgende welvaart vormen een stimulans voor het zelfstandig ondernemerschap. Mensen die nog enkele jaren hebben te gaan tot hun pensionering oriënteren zich op het ondernemerschap. Mensen die in de schulden zitten zoeken een weg om hieruit te komen. Voor hen is het moeilijk om als ondernemer te starten. Ondanks deze impulsen voor het ondernemerschap wordt de grootste groep cliënten van het StartersCentrum nog altijd gevormd door uitkeringsgerechtigden. Niettegenstaande de dalende werkloosheidscijfers vertoont het aantal cliënten zelfs een stijgende tendens. Ondanks economische voorspoed zijn er nog altijd meer dan 325.000 werklozen in Nederland. In het cliëntenbestand zien we enkele opmerkelijkheden. Er is een sterke toename van vrouwen die ondernemer willen worden. Ook het aantal expats met ondernemersambities stijgt. Voorts overwegen veel vluchtelingen en statushouders een toekomst als ondernemer.

In 2018 heeft het StartersCentrum andermaal een veelheid van diensten aangeboden. Naast de seminars over onder andere ondernemerschap en het schrijven van een ondernemingsplan, waren dat individuele adviesgesprekken, startersevents in de vorm van startersavonden en projecten. In het jaarverslag leest u meer hierover. Binnen het bestuur was er bijzondere aandacht voor de financiën. Na 15 jaren dezelfde bijdrage van gemeenten te hebben gevraagd, namelijk € 0,38 per inwoner, is besloten tot een verhoging naar € 0,43 met ingang van 2019. Door het genomen bestuursbesluit in combinatie met de te verwachten toekomstige kostenstijgingen zorgt het stichtingsbestuur ervoor dat de komende jaren een sluitende exploitatie wordt gewaarborgd.

In de PR-activiteiten is een belangrijke rol weggelegd voor de sociale media. Middelen als Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter worden ingezet om de dienstverlening van het StartersCentrum onder de aandacht te brengen. Iedere week wordt een starter van de week in het zonnetje gezet. Maandelijks wordt een digitale nieuwsbrief verzonden. Verder wordt door middel van presentaties en inleidingen vorm gegeven aan de Public Relations van het StartersCentrum.

Voor vragen naar aanleiding van dit jaarverslag kunt u contact met mij opnemen.

Harrie van Beers

Coördinator-manager

1. StartersCentrum Limburg

Het StartersCentrum is mensen behulpzaam die zich oriënteren op het zelfstandig ondernemerschap. Het gaat daarbij om het stimuleren, informeren, adviseren en begeleiden. Zo organiseert het StartersCentrum seminars die van belang zijn voor mensen die als ondernemer willen starten. De voornaamste seminars zijn "Start je eigen bedrijf" en "Ondernemingsplan schrijven". De werkzaamheden van het StartersCentrum concentreren zich op de **pre-startfase**. Naast die seminars zijn vooral de individuele adviesgesprekken belangrijk.

Organisatorisch is het StartersCentrum een rechtspersoon in de vorm van een stichting. Deze rechtsvorm past goed bij het StartersCentrum omdat het een non-profit organisatie is, die laagdrempelig wil werken en voor eenieder toegankelijk is.

Bestuur

De werkzaamheden van het StartersCentrum worden mogelijk gemaakt door bijdragen van de deelnemende gemeenten. Uit bestuurders van die gemeenten wordt het stichtingsbestuur gevormd. Om een goede betrokkenheid te garanderen is iedere regio hierin vertegenwoordigd. Toen in 2013 werd besloten tot een verzelfstandiging van het StartersCentrum los van de Kamer van Koophandel is bewust gekozen voor een regionale afspiegeling in het bestuur. De bestuurders zijn niet de belangenbehartigers van de gemeenten in die regio, maar deze regionale afvaardiging past bij de optimalisering van de betrokkenheid van de gemeenten bij het StartersCentrum. De taak van het bestuur is om op een adequate wijze invulling te geven aan het besturen van het StartersCentrum zodat de organisatie zo effectief en efficiënt mogelijk opereert. Voor de gemeenten is dat van belang omdat zij financieel bijdragen aan het StartersCentrum en dat de activiteiten van deze organisatie bijdragen aan het gemeentelijk en regionaal economisch klimaat en het terugdringen van werkloosheid en het aantal bijstandsgerechtigden.

In 2018 werd na de raadsverkiezingen het bestuur opnieuw geformeerd. De samenstelling is thans als volgt:

- Mevrouw C.E. (Christine) van Basten-Boddin, interim-voorzitter, burgemeester te Beek, vertegenwoordiger regio Westelijke Mijnstreek.
- De heer D. (Dion) Schneider, penningmeester, wethouder te Kerkrade, vertegenwoordiger regio Parkstad Limburg
- Mevrouw A. (Angely) Waajen-Crins, lid, wethouder te Roermond, vertegenwoordiger regio Midden-Limburg
- Vacature regio Maastricht-Heuvelland

Het bestuur wordt ambtelijk bijgestaan en ondersteund door de heer H.J.G. (Harrie) van Beers. Hij vervult de functie van secretaris.

In 2018 vonden drie bestuursvergaderingen plaats en wel op 21 februari, 21 juni en 23 november. Onderwerpen die in het bestuur aan de orde kwamen waren: bijdragen van de gemeenten, beleidsplan 2018, beleidsplan 2019 t/m 2022, beleidsprogramma 2019, jaarrekening 2017 en jaarverslag 2017, onderzoek ondernemers wijk Donderberg (Roermond), scholingsvouchers, subsidies en evaluatie startersevents, rapport internationalisering, parttime ondernemen, personele en juridische zaken, statushouders en BBZ. Hiermee zijn niet alle maar wel de voornaamste onderwerpen genoemd.

Personeel

Het StartersCentrum bestaat uit een klein maar actief team. Er zijn slechts drie personen (2,3 fte) in dienst van het StartersCentrum. Op incidentele basis worden soms tijdelijke arbeidscontracten gesloten. Voor een beperkt aantal uren werkt Loes Paters bij het StartersCentrum. Zij verzorgt en onderhoudt de sociale media en de daarbij behorende activiteiten. Hier zijn voor het StartersCentrum geen directe kosten aan verbonden.

In 2018 waren de volgende personen in dienst bij het StartersCentrum:

- De heer Harrie van Beers (0,3 fte), coördinator-manager
- De heer Marcel van Kasteren (1,0 fte), ondernemersadviseur
- De heer Ger Smith (1,0 fte) ondernemersadviseur

Locaties

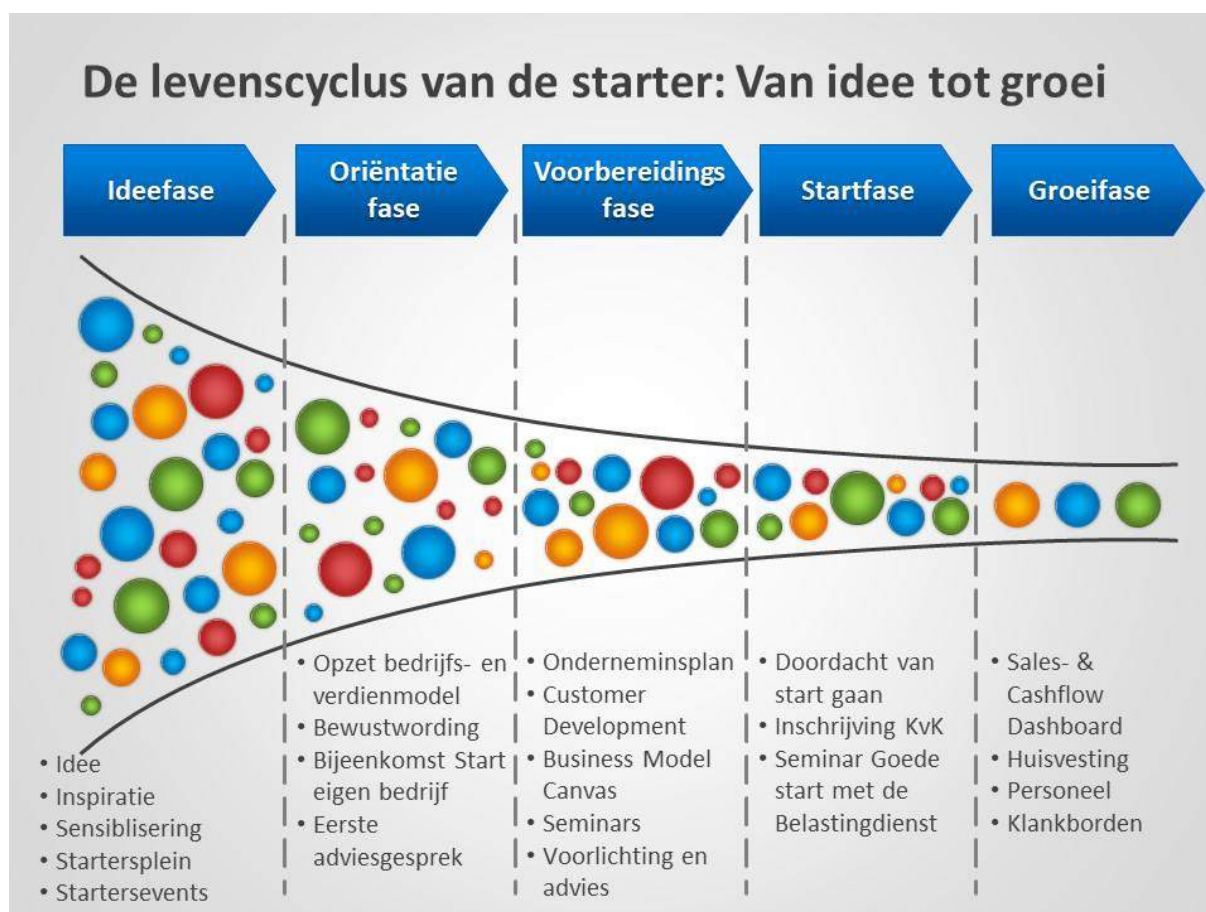
Het StartersCentrum Limburg maakte in 2018 gebruik van de volgende werklocaties:

- Heerlen: Businesspark C-mill (Jan Campertstraat 5)
- Maastricht: het Coachhuis (Boschstraat 45)
- Roermond: Ondernemersplein (Steegstraat 5)
- Roermond: Zalencentrum De Donderie (Donderbergweg 47-49)
- Sittard-Geleen: Office à la Carte (Poststraat 8)

In Heerlen is in feite het hoofdkantoor gevestigd van het StartersCentrum. De kamer in het C-mill complex is ingericht voor permanent gebruik. Hier is ook het archief van het StartersCentrum. De ruimte in het pand te Maastricht is semipermanent in gebruik. Enkele dagdelen per week maken andere ondernemers gebruik van die ruimte. Op de overige locaties huurt het StartersCentrum voor de activiteiten daar voor een aantal dagdelen een ruimte. De werkzaamheden in Roermond vinden overwegend in De Donderie plaats. Van het Ondernemershuis wordt nog maar sporadisch gebruik gemaakt.

2. Hoe pakken wij het aan

De dienstverlening van het StartersCentrum is gebaseerd op persoonlijke ontwikkeling van zelfstandig ondernemerschap. Uit capaciteitsoverwegingen wordt daarbij het beproefde trechtermodel gehanteerd (zie figuur hieronder). Potentiële startende ondernemers doorlopen een aantal fasen richting de daadwerkelijke start van een eigen onderneming: van idee, via oriëntatie en voorbereiding naar het daadwerkelijke startmoment (inschrijving Handelsregister KvK). In alle fasen vindt uitval plaats door voortschrijdend inzicht of persoonlijke keuzes. De diensten van het StartersCentrum zijn toegespitst op deze verschillende stadia: van informatief, via collectief naar individueel, alles via direct contact waarbij een persoonlijke aanpak leidend is.

*Trechtermodel dienstverlening StartersCentrum
levenscyclus “van idee tot en met start”*

Het accent van de werkzaamheden van het StartersCentrum ligt op de pre-startfase. Zodra men als ondernemer daadwerkelijk is gestart is het StartersCentrum in principe buiten beeld. Als de ondernemer dan behoefte heeft aan advies of begeleiding moet men gebruik maken van diensten van commerciële partijen. Dit neemt niet weg dat cliënten van het StartersCentrum de eerste tijd na de start nog wel eens even terugvallen op de ondernemersadviseur die hen heeft geholpen in de pre-startfase. Voorts komt het herhaaldelijk voor, dat mensen zich eerst inschrijven bij de KVK en daarna pas diensten afnemen van het StartersCentrum. Als ondernemer starten deze mensen doorgaans aanmerkelijk later dan de inschrijving bij de KVK.

Starter & Ondernemen

Succesvol een bedrijf starten? Dan moet je een rechtsvorm kiezen en je inschrijven bij de KvK. Bereid je goed voor met de stappenplannen en tips! Gaat je bedrijf groeien dan heb je andere vragen dan bij de start. Hoe zit het met groeifinanciering, je debiteurenbeheer, verandering van rechtsvorm en verzekeringen. Kom je in zwaar weer terecht of je wilt je bedrijf stoppen of verkopen. Antwoord op deze vragen vind je op deze pagina.

Digitale Europese toegangspoort

Via de Digitale Europese toegangspoort vindt u alles over wonen, werken, studeren en ondernemen in andere EU-landen.

[Lees meer](#)

Ondernemersplein

Eén antwoord van de overheid

Startersplein: overheidsinfo vanuit Ondernemersplein.nl

naadloos & realtime geïntegreerd in website

www.starterscentrum.nl

vanaf maart 2018

3. Activiteiten in 2018

In 2018 zijn de gebruikelijke seminars georganiseerd door het StartersCentrum. Onderstaand treft u daarover nadere informatie aan. Daarnaast zijn er enkele activiteiten die afzonderlijk vermeld dienen te worden.

Ten **eerste** zijn dat de **startersevents** in de vorm van startersavonden. Deze startersevents blijken een schot in de roos te zijn. Het gaat om een informatieve avond waarop diverse workshops plaatsvinden voor starters en mensen die zich op het starten als zelfstandig ondernemer oriënteren. Er wordt een programma geboden dat duurt van 19.00 uur tot circa 22.30 uur. Wie dat wil kan op zo'n avond drie workshops volgen. Een workshop duurt ongeveer drie kwartier, gevolgd door een pauze van een kwartier waarin men naar en andere zaal kan gaan. In de opzet van dit event wordt uitgegaan van 80 bezoekers. De praktijk leert dat het aantal bezoekers tussen de 110 en 140 ligt. Men dient zich vooraf in te schrijven zodat een goede organisatie van het event gewaarborgd is. Aanvankelijk was er ook nog een kleine informatiemarkt, maar de belangstelling hiervoor was gering zodat hiermee is gestopt. De waardering van de bezoekers van deze events is hoog. In 2018 hebben startersevents plaatsgevonden in Roermond, Heerlen, Sittard en Maastricht. Van de provincie Limburg is hiervoor een subsidie ontvangen.

Workshop Belastingdienst Startersevent Roerpoort Roermond

Als **tweede** moet het **internationale spreekuur** worden genoemd dat eens per twee weken op een middag (14.00 tot 17.00 uur) in Maastricht plaatsvindt bij Holland Expat Centre South (inmiddels omgedoopt in Expat Centre Maastricht Region). Er is dan een ondernemersadviseur van het StartersCentrum aanwezig die met "buitenlandse" kandidaat ondernemers adviesgesprekken heeft in het Engels. Het gaat dan om expats of hun partners, studenten en afgestudeerden die in Nederland willen blijven en statushouders. De belangstelling hiervoor groeit. In toenemende mate zijn er vluchtelingen die gebruik maken van de diensten van het StartersCentrum. Ook is een stijging te zien in afgestudeerden van de universiteit of een HBO-

instelling, die in Nederland wensen te blijven. Een veel voorkomende reden is dat men een partner heeft in Nederland. De internationalisering van de arbeidsmarkt heeft

tot gevolg, dat ook de belangstelling van mensen buiten Nederland voor het zelfstandig ondernemerschap hier in de lift zit. In 2018 verzorgde het StartersCentrum ook een module voor de Brightlands Innovation Factory. Een goede kennis en beheersing van de Engelse taal wordt voor werknemers van het StartersCentrum onontbeerlijk. Maar ook de Duitse taal is belangrijk. Zo wordt een goede relatie onderhouden met de Industrie- und Handelskammer in Aken en wordt 4-maal per jaar deelgenomen aan de Duits- Nederlandse spreekdag. Bij de internationale activiteiten kan tot slot de module worden genoemd, die ten behoeve van het onderwijs wordt verzorgd bij Zuyd Hogeschool. Hiermee wordt een groot aantal buitenlandse studenten bereikt.

Een **derde** en bijzondere activiteit was het **programma "Startklaar 2018"**. Met het UWV heeft overleg plaatsgevonden over scholingsvouchers. Enige toelichting is hier op zijn plaats. De provincie stelt via de Werkgeversservicepunten van het UWV in Limburg een opleidingsfonds ter beschikking waarmee werkzoekenden hun kansen op de arbeidsmarkt kunnen vergroten. Daartoe kunnen werklozen via het UWV scholingsvouchers worden aangevraagd. Het StartersCentrum heeft in 2018 voor 2 groepen (een in Zuid-Limburg en een in Midden-Limburg) gebruik gemaakt van dit fonds om een groep starters met het 'Startklaar 2018' programma voor te bereiden op de start als zelfstandig ondernemer. Startklaar is een intensief voorbereidingsprogramma in samenwerking met opleider TopChange waarin de deelnemers leren hun bedrijfsmodel te ontwikkelen en hun marketing- & salesvaardigheden daarop aanpassen. In de periode september - oktober is een eerste groep van 10 deelnemers getraind in Heerlen. In de periode november – december is een tweede groep in Roermond gestart. Al deze deelnemers hadden een WW dan wel PW-uitkering als uitgangssituatie. Van de 10 deelnemers in Heerlen zijn in januari 2019, 7 personen succesvol als ondernemer gestart en heeft 1 persoon een baan gevonden. Van de 11 deelnemers in Roermond zijn er inmiddels 9 gestart.

Startklaar 2018 Midden-Limburg in Roermond

De **vierde** bijzonderheid zijn de bijeenkomsten voor **Baandomein**. Baandomein is een samenwerkingsverband van een aantal organisaties, dat gericht is op ontwikkeling en groei van de aldaar werkzame personen. Men probeert vraag en aanbod bij elkaar te brengen en mensen behulpzaam te zijn, die zich oriënteren op een wending van hun loopbaan. Het zelfstandig ondernemerschap kan in dit verband interessant zijn. Vanuit die optiek verzorgt het StartersCentrum ieder kwartaal een bijeenkomst voor geïnteresseerden uit organisaties, die zijn aangesloten bij Baandomein.

Bijeenkomsten

De hoofdmoot van de bijeenkomsten bestond uit de seminars die het StartersCentrum zelf organiseerde of waarbij het zeer nauw betrokken was,

Seminars 2018	Aantal bijeenkomsten	Aantal deelnemers
Seminar: Goede start met de Belastingdienst	7	166
Seminar: Hoe start je als freelancer/ZZP'er?	9	88
Seminar: Ondernemingsplan schrijven	10	103
Seminar: Start je eigen bedrijf!	12	146
Seminar: Starten als zelfstandige vanuit de WW	18	61
Totaal aantal seminars	56	564

Overige bijeenkomsten 2018	Aantal bijeenkomsten	Aantal deelnemers
Startersevents	4	468
Bijeenkomsten Baandomein	3	18
Totaal aantal bijeenkomsten	7	486

Totaal groepsbijeenkomsten	2017	2017	2018	2018
	Aantal bijeenkomsten	Aantal deelnemers	Aantal bijeenkomsten	Aantal deelnemers
Seminars	63	718	56	564
Overige bijeenkomsten	6	222	7	486
Totaal groepsbijeenkomsten	69	930	63	1050

In 2018 vonden in totaal **63 bijeenkomsten** en **4 Startersevents** plaats. Het aantal deelnemers aan de bijeenkomsten en events bedroeg respectievelijk 582 en 468 (in **totaal 1050** deelnemers).

Adviesgesprekken

Naast de genoemde bijeenkomsten vormen de individuele adviesgesprekken een belangrijk onderdeel van het takenpakket van het StartersCentrum. In 2018 vonden in totaal 1073 **adviesgesprekken** plaats. Hiervan konden 389 gesprekken aangemerkt worden als **vervolggesprekken**. Met diverse starters werden meer dan één vervolgggesprek gevoerd. Vorig jaar gaven wij al aan dat de maximale belastbaarheid van de ondernemersadviseurs is bereikt. Het totaal aantal unieke klanten voor adviesgesprekken bedroeg 684, 8 meer dan in 2017. Het aantal vervolgggesprekken was 389, 8 minder dan in 2017.

Adviesgesprekken	Aantal 2017	Aantal 2018
Basis adviesgesprek (unieke klanten)	676	684
Vervolgggesprek	397	389
Totaal aantal gesprekken	1073	1073

Naast bijeenkomsten en adviesgesprekken moet ook gewezen worden op de informatie die mensen inwinnen via de website of het plegen van een telefoontje. Hiervan is geen nauwkeurige registratie. Het komt dagelijks voor dat mensen bellen na eerst bij de KVK of elders informatie te hebben ingewonnen.

Een belangrijke en specifieke doelgroep voor het StartersCentrum vormen de **uitkeringsgerechtigden**. Naast seminars gericht op WW-gerechtigden wordt in de advisering bijzondere aandacht geschonken aan bijstandsgerechtigden (participatiewet). In hoofdstuk 4 van dit verslag staan meer gegevens vermeld over de achtergronden van de klanten. Bij het StartersCentrum is gerichte kennis aanwezig over vraagstukken die verband houden met een start als ondernemer vanuit een uitkering. Dit geldt in het bijzonder voor de BBZ-regeling. Hier wordt regelmatig een beroep op gedaan door starters vanuit de bijstand via hun woongemeenten.

Projecten

Door gebruik te maken van scholingsvouchers van het UWV is uitvoering gegeven aan het **programma "Startklaar 2018"**, waarover hiervoor al het een en ander vermeld. Het programma Startklaar 2018 hebben wij projectmatig aangepakt. Het programma was immers gericht op een specifieke doelgroep, kende een afzonderlijk budget en was begrensd in de tijd.

Verder loopt nog altijd het **project “Ruimte voor ondernemerschap”** in Heerlen. (Startende) ondernemers die een winkel, een horecabedrijf of een dienstverlenend bedrijf in de centrumgebieden van Heerlen-centrum, Hoensbroek-centrum, Heerlerheide-centrum of Heerlerbaan-De Bautsch willen vestigen kunnen onder voorwaarden een subsidie ontvangen van € 6.000,-. Daarnaast kunnen de ondernemers gebruik maken van een coachingsvoucher ter waarde van € 1.000,-. Bij de uitvoering van deze regeling werkt het StartersCentrum samen met de gemeente Heerlen en Streetwise.

In 2017 heeft de **gemeente Leudal** vormgegeven aan een gerichte beleidsmatige aanpak voor starters. Het StartersCentrum was hierbij als een van de partijen betrokken. Uit de evaluatie kwam naar voren, dat men graag met het StartersCentrum verder wil gaan. Voorlopig op projectbasis voor de periode 1 april 2018 tot 1 april 2019. Na afloop van deze periode zal opnieuw een evaluatie plaatsvinden waarbij de mogelijkheid bestaat dat Leudal deelnemer wordt aan het StartersCentrum.

In 2018 is de gemeente Roermond gestart met het **project “Mijn Droomwinkel Roermond”**. Middels dit project wil de gemeente Roermond nieuw ondernemerschap in de binnenstad stimuleren en starters een duw in de goede richting geven. Het StartersCentrum maakt deel uit van een expertteam van 7 organisaties en begeleidt en adviseert aanvragers bij het opstellen van het ondernemingsplan. De startende ondernemer kan naast de ondersteuning onder voorwaarden een subsidie ontvangen van € 5.000,-. Recent heeft een eerste startende ondernemer de deuren geopend van een damesmodezaak in het centrum van Roermond. Deze klant werd begeleid door het StartersCentrum en nam ook deel aan het project Startklaar 2018 in Midden-Limburg.

22-9-2019

De Limburger

Kersvers ondernemster Gerjo Safi Bouteraa (links) met vesthouder Angely Wajen die de jurkenwinkel gisteren opende © John Peters

DROOMWINKEL

Een jurk voor elk postuur

Het project 'Mijn Droomwinkel' in Roermond' werpt zijn eerste vruchten af. Op Internationale Vrouwendag gisteren opende Gerjo Safi Bouteraa haar jurkenwinkel.

DOOR GERTIE DRIESSEN
ROERMOND

'Gerjo dresses', staat met grote letters op het raam. Een modezaak louter voor dames. Met louter jurken. Voor elke gelegenheid en elk postuur. Van een hip zomerjurkje tot een slijke avonddress. Van maatje 34 voor de ultraslanke dennen tot een speciale collectie voor grote maten. Gerjo Safi Bouteraa is de eerste deelnemer aan het project 'Mijn Droomwinkel in Roermond' die het daadwerkelijk tot een eigen zaak heeft

Opening Droomwinkel Gerjo dresses in Roermond 8 maart 2019 incl. publicatie in De Limburger

geschopt. De retail is haar dan ook niet vreemd. Ze werkte als winkelmanager bij Steps en in de Designer Outlet. Was zelfs enige tijd voorzitter van Straatvereniging Hartje Roermond.

Maar het bloed kroop waar het niet gaan kon. De vijftigjarige Safi Bouteraa wilde het heft in eigen handen. Dus zag ze haar kans schoon toen Roermond het project 'Mijn Droomwinkel' in het leven riep. Ze is vol lof over de begeleiding die ze kreeg vanuit onder meer het Starterscentrum Limburg, één van de partners in het project. „Die coaching maakt je scherp. Dat is ook nodig want je ondernemingsplan wordt zeer kritisch beoordeeld. Het moet staan als een huis.” Wat ze niet zag zitten was een vestiging in de Hamstraat, waar het project zich aanvankelijk toe beperkte. „Te grote winkelpanden en te duur”. Uiteindelijk viel haar oog op een niet al te groot pand in de Schoenmakersstraat.

Zes jaar stond dat leeg. Dus moest er van binnen een lik verf tegenaan, waarvoor de kersverse ondernemster cliënten van het Pedagogisch Sociaal Werk (PSW) wist te strikken. De heren zijn op de feestelijke openingsdag ook van de partij en staan onwennig tussen de klikkende camera's en de vele dames die met een schuin oog naar de kledingrekken lonken. Gerjo grijnst begripvol. „Mijn echtgenoot heeft ook de benen genomen. Die is een camera kopen. Om de jurken te fotograferen zodat we straks ook een webshop kunnen starten.”

Of haar droom nu uitgekomen is? Safi Bouteraa schudt het hoofd. „Dit is het begin van mijn droom. Uiteindelijk wil ik een eigen kledinglijn opzetten. Samen met mijn man, die uit Tunesië komt. Prachtige stoffen hebben ze daar. Daarom willen we in Tunesië een atelier openen. Maar alles op zijn tijd. Eerst maar eens de winkel tot een succes maken.”

4. Onze klanten

Zoals u kunt lezen in dit jaarverslag biedt het StartersCentrum diverse diensten aan. De overeenkomst tussen al deze diensten is, dat zij allen van belang kunnen zijn voor mensen die zich oriënteren op het zelfstandig ondernemerschap of recent gestart zijn als ondernemer. Zo zijn er klanten die redelijk intensief worden begeleid en diverse diensten afnemen, maar ook klanten die slechts van een enkele dienst gebruikmaken.

Hieronder worden zij nader getypologeerd aan de hand van een aantal relevante persoonskenmerken. Daarbij wordt uitgegaan van de klanten die gebruik hebben gemaakt van minimaal één individueel adviesgesprek. Over hen zijn namelijk meer gegevens bekend.

In 2018 hebben de medewerkers van het StartersCentrum **1073 adviesgesprekken** gevoerd waarvan 684 basis/intake gesprekken en 389 vervolggesprekken. De **gemiddelde leeftijd** van de klanten waarmee een adviesgesprek is gevoerd was ultimo 2018 **40 jaar**, van de klanten met een WW-uitkering was dit 43 jaar en de gemiddelde leeftijd exclusief WW'ers was dit 38 jaar.

Van de 684 unieke klantcontacten waarmee een adviesgesprek is gevoerd kunnen de volgende indelingen worden gemaakt op basis van geslacht, inkomenssituatie, opleidingsniveau en branche waarin men het eigen bedrijf wilt starten.

Wat is de inkomenssituatie van onze klanten?

Wat hierbij opmerkelijk is dat de verhouding man-vrouw gelijk is. Ruim 50% van onze klanten wil starten vanuit een uitkeringssituatie.

Inkomenssituatie klanten adviesgesprek 2018	Man	Vrouw	Totaal	in %
Geen	19	27	46	7
Loon	99	88	187	27
Pensioen/AOW/ANW/IOAW	4	3	7	1
PW	49	27	76	11
Stufi	15	1	16	2
Wajong/WIA/ZW	19	26	45	7
WW	113	123	236	35
ZZP/Ondernemer	24	47	71	10
Totaal	342	342	684	100

2018 vergeleken met 2017 zien wij een daling van het aantal mensen met een uitkering en een stijging van het aantal klanten met een (tijdelijke) loondienstverband.

Inkomenssituatie klanten adviesgesprek 2017	Man	Vrouw	Totaal	in %
Geen	16	30	46	7
Loon	64	51	115	17
Pensioen	3	1	4	1
PW (bijstand)	53	42	95	14
Stufi	6	9	15	2
Wajong/WIA/ZW	13	15	28	4
WW	167	141	308	45
ZZP/Ondernemer	26	39	65	10
Totaal	348	328	676	100,0

Wat is het opleidingsniveau van onze klanten?

Ruim 50% van onze klanten heeft een HBO/WO opleiding genoten.

Opleidingsniveau klanten adviesgesprek 2018	Man	Vrouw	Totaal	in %
VMBO	40	25	65	10
MBO	116	139	255	37
HBO	134	128	262	38
WO	52	50	102	15
Totaal	342	342	684	100

2018 vergeleken met 2017 zien wij een toename van mensen met een WO opleiding.

Opleidingsniveau klanten adviesgesprek 2017	Man	Vrouw	Totaal	in %
VMBO	43	27	70	10
MBO	129	117	246	37
HBO	134	139	273	40
WO	42	45	87	13
Totaal	348	328	676	100,0

In welke branches zijn onze klanten actief (adviesgesprekken)?

De top 5 van branches waarin men wil starten is:

- 1) Zakelijke dienstverlening
- 2) Detailhandel, groothandel en auto's
- 3) Gezondheidszorg en welzijnszorg
- 4) Overige dienstverlening (o.a. reparatie consumentenproducten en wellness)
- 5) Horeca

Branches 2018	Man	Vrouw	Totaal	in %
Landbouw, bosbouw en visserij	5	2	7	1
Industrie	11	2	13	2
Bouwnijverheid	18	1	19	3
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	59	58	117	17
Vervoer en opslag	8	0	8	1
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	39	25	64	9
Informatie en communicatie	22	7	29	4
Verhuur van en handel in onroerend goed	5	2	7	1
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	84	76	160	23
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening	20	12	32	5
Onderwijs	2	7	9	1
Gezondheids- en welzijnszorg	20	76	96	14
Cultuur, sport en recreatie	22	23	45	7
Overige dienstverlening	27	51	78	11
Eindtotaal	342	342	684	100

2018 vergeleken met 2017 is de top 5 nagenoeg gelijk gebleven. Alleen horeca en de gezondheidszorgsector zijn van plaats veranderd. Wij zien bij onze klanten een sterke daling van het aantal starters in de cultuur, sport en recreatie sector.

Branche 2017	Man	Vrouw	Totaal	in %
Landbouw, bosbouw en visserij	3	1	4	1
Industrie	19	9	28	4
Bouwnijverheid	26	1	27	4
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	67	40	107	16
Vervoer en opslag	10	1	11	2
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	45	33	78	12
Informatie en communicatie	24	9	33	5
Verhuur van en handel in onroerend goed	1	1	2	0
Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening	77	86	163	24
Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening	25	12	37	6
Onderwijs	5	12	17	2
Gezondheids- en welzijnszorg	17	59	76	11
Cultuur, sport en recreatie	12	4	16	2
Overige dienstverlening	17	60	77	11
Totaal	348	328	676	100,0

Waar wonen onze klanten (adviesgesprekken)?

De klanten die een of meerdere adviesgesprekken hebben gevoerd met een ondernemersadviseur of hebben deelgenomen aan een bijeenkomst van het StartersCentrum komen voornamelijk uit één van de subsidiërende gemeenten. Zie onderstaande tabellen. In totaal hebben wij 684 unieke klanten ontvangen voor adviesgesprekken. **93%** van de klanten kwam **uit subsidiërende gemeenten** en 7% uit niet-subsidiërende gemeenten. Bij deze laatste groep gaat het om klanten die vanwege een aparte projectsubsidie gebruik kunnen van de dienstverlening. Sinds dit jaar kunnen de starters uit niet-subsidiërende gemeenten maar een beperkt beroep doen op het StartersCentrum.

In onderstaand overzicht zijn de gemeenten van onze klanten die gebruik hebben gemaakt van een of meer adviesgesprekken.

Unieke klanten adviesgesprek subsidiërende gemeente (N=634)	Man	Vrouw	Totaal	in %
Beek	1	6	7	1
Brunssum	10	9	19	3
Eijsden-Margraten	12	10	22	3
Gulpen-Wittem	3	3	6	1
Heerlen	74	77	151	24
Kerkrade	16	18	34	5
Landgraaf	14	12	26	4
Leudal	5	6	11	2
Maastricht	84	68	152	24
Meerssen	2	4	6	1
Nuth	5	8	13	2
Onderbanken	0	5	5	1
Roermond	23	23	46	7
Schinnen	7	1	8	1
Simpelveld	7	4	11	2
Sittard-Geleen	34	42	76	12
Stein	6	2	8	1
Vaals	5	1	6	1
Valkenburg aan de Geul	10	8	18	3
Voerendaal	5	4	9	1
Totaal	323	311	634	100

Unieke klanten adviesgesprek niet-subsidiërende gemeente (N=50)	Man	Vrouw	Totaal	in %
Beesel	2	0	2	4
België	1	1	2	4
Cranendonck	0	1	1	2
Duitsland	1	0	1	2
Echt-Susteren	2	3	5	10

Gennep	1	0	1	2
Helmond	1	0	1	2
Horst aan de Maas	2	3	5	10
Maasgouw	3	4	7	14
Peel en Maas	1	4	5	10
Roerdalen	1	1	2	4
Venlo	1	9	10	20
Venray	0	1	1	2
Weert	3	4	7	14
Totaal	19	31	50	100

Waar wonen onze klanten (totaal gesprekken en bijeenkomsten)?

Totaal overzicht unieke klantcontacten opgesplitst (in 2 tabellen) naar klanten uit de subsidiërende- en niet subsidiërende gemeenten (N=1342). De klanten hebben een of meerdere adviesgesprekken gevoerd met een ondernemersadviseur of hebben deelgenomen aan een of meerdere bijeenkomsten van het StartersCentrum.

Totaal unieke klanten van subsidiërende gemeenten **(N=1131)**

Unieke klanten adviesgesprek & bijeenkomsten subsidiërende gemeente	Man	Vrouw	Totaal 2018	in % 2018	Totaal 2017
Beek	9	10	19	2	21
Brunssum	21	19	40	4	39
Eijsden-Margraten	23	14	37	3	32
Gulpen-Wittem	5	8	13	1	9
Heerlen	93	117	210	19	220
Kerkrade	24	35	59	5	53
Landgraaf	28	26	54	5	60
Leudal	18	16	34	3	33
Maastricht	121	116	237	21	206
Meerssen	15	10	25	2	19
Nuth	9	14	23	2	26
Onderbanken	1	6	7	1	14
Roermond	43	42	85	8	60
Schinnen	18	7	25	2	15
Simpelveld	12	8	20	2	14
Sittard-Geleen	70	85	155	14	130
Stein	14	8	22	2	30
Vaals	11	3	14	1	11
Valkenburg aan de Geul	22	17	39	3	23
Voerendaal	6	7	13	1	22
Totaal	563	568	1131	100	1004

Totaal unieke klanten van niet-subsidiërende gemeenten (**N=191**)

Unieke klanten adviesgesprek & bijeenkomsten niet-subsidiërende gemeente	Man	Vrouw	Totaal 2018	in % 2018	Totaal 2017
Beesel	4	2	6	3	4
Echt-Susteren	12	10	22	12	15
Gennep	4	1	5	3	3
Horst aan de Maas	7	10	17	9	13
Maasgouw	6	12	18	9	12
Nederweert	4	1	5	3	6
Peel en Maas	6	10	16	8	13
Roerdalen	7	8	15	8	11
Venlo	12	21	33	17	36
Venray	8	2	10	5	10
Weert	8	16	24	13	24
België	3	2	5	3	6
Duitsland	7	8	15	8	5
Overige Nederland	3	17	20	10	30
Eindtotaal	88	103	191	100	192

In 2018 hebben wij nagenoeg evenveel klanten uit niet-subsidiërende gemeenten. Hier zijn een 4-tal verklaringen voor: De Startersevents worden door de Provincie Limburg gesubsidieerd en zijn voor alle starters in Limburg, Het startersproject Startklaar II is toegankelijk voor starters uit Midden-Limburg. De bijeenkomsten die ism de Belastingdienst en het UWV worden aangeboden zijn toegankelijk voor iedereen, ongeacht de woonplaats. De voorlichtingsbijeenkomsten van het StartersCentrum zijn toegankelijk voor alle Limburgers. Het merendeel melden zich aan voor de bijeenkomsten van de Belastingdienst en het UWV en het Startersevent.

Waar wonen onze klanten (voor alle afzonderlijke diensten)?

In 2018 zijn in totaal **2416** geregistreerde diensten (adviesgesprekken en bijeenkomsten) afgenomen door inwoners uit de volgende gemeenten. In 2017 waren dit **2009** geregistreerde diensten. In de volgende 2 tabellen wordt een totaal overzicht gegeven van de afgenomen diensten gesplitst in subsidiërende en niet- subsidiërende gemeenten.

Totaal afgenomen diensten klanten van subsidiërende gemeenten (**N=2108**)

Afkomst klanten per afzonderlijke dienst subsidiërende gemeenten	Man	Vrouw	Totaal 2018	in %	Totaal 2017
Beek	22	20	42	2	33
Brunssum	31	27	58	3	68
Eijsden-Margraten	34	33	67	3	56
Gulpen-Wittem	10	9	19	1	12
Heerlen	174	183	357	17	413
Kerkrade	35	65	100	5	81
Landgraaf	47	50	97	5	98
Leudal	29	37	66	3	61
Maastricht	238	272	510	24	319
Meerssen	43	22	65	3	34
Nuth	11	25	36	2	41
Onderbanken	1	12	13	1	12
Roermond	60	69	129	6	93
Schinnen	40	14	54	3	18
Simpelveld	29	26	55	3	32
Sittard-Geleen	129	168	297	14	194
Stein	28	12	40	2	42
Vaals	18	4	22	1	20
Valkenburg aan de Geul	34	30	64	3	40
Voerendaal	9	8	17	1	37
Totaal	1022	1086	2108	100	1704

Totaal afgenomen diensten klanten van niet-subsidiërende gemeenten (**N=308**)

Afkomst klanten per afzonderlijke dienst Niet-subsidiërende gemeenten	Man	Vrouw	Totaal 2018	in %	Totaal 2017
Beesel	4	4	8	3	7
Echt-Susteren	22	17	39	13	19
Gennep	5	1	6	2	4
Horst aan de Maas	10	12	22	7	21
Maasgouw	10	16	26	8	12
Nederweert	7	1	8	3	14
Peel en Maas	8	15	23	7	20
Roerdalen	10	12	22	7	19
Venlo	15	29	44	14	63
Venray	13	5	18	6	11
Weert	9	33	42	14	46
België	5	5	10	3	15
Duitsland	7	8	15	5	10
Overig Nederland	3	22	25	8	44
Totaal	128	180	308	100	305

Ondernemerschap en Onderwijs

Het StartersCentrum Limburg stimuleert het ondernemerschapsonderwijs en studentenondernemerschap. De studententijd is vaak een goed moment om een eigen bedrijf te starten of te oriënteren op het beroep van ondernemer. In onderstaand overzicht staan een aantal onderwijsactiviteiten en onderwijs- en ondernemerschaps-projecten die in Limburg worden georganiseerd en ondersteund door het StartersCentrum:

- Gastdocentschap Hotel Management School Maastricht (onderdeel Zuyd Hogeschool)
- Lezingen over Ondernemerschap en het Starten van een eigen bedrijf voor:
 - Zuyd Hogeschool (diverse faculteiten)
 - Gilde Opleidingen
 - Arcus College
 - Citaverde College
 - Sophianum
 - Bernardinus Business College
- Gastdocentschap bij de Ondernemersopleiding Arcus College
- Gastdocentschap bij de KTM opleiding Arcus College
- Broedplaatsen Safari studenten Bernardinus Business College

*Broedplaats safari Bernardinus Business School
6 april 2018 Carbon6 Heerlen*

Als partner verzorgde het StartersCentrum gedurende de Global Entrepreneurship Week van de Universiteit Maastricht engelstalige workshops met als thema "Starting your own business in the Maastricht Area".

Met deze activiteiten had het StartersCentrum in 2018 een bereik van **349 studenten**.

Samenwerking

Het StartersCentrum streeft samenwerking met andere partners na als dat in het belang is van mensen die als ondernemer willen starten of onlangs als ondernemer zijn gestart. Uit hoofde hiervan zijn in 2014 enkele samenwerkingsconvenanten gesloten. Zo zijn convenanten gesloten met **UWV Zuid-Limburg** en **UWV Noord- en Midden-Limburg**. Deze convenanten worden van jaar tot jaar bezien en zo mogelijk geprolongeerd. Beide convenanten zijn gecontinueerd.

Ten behoeve van mensen met een WW-uitkering verzorgt het StartersCentrum startersoriëntatiebijeenkomsten. Het zelfstandig ondernemerschap is immers ook een mogelijkheid om op eigen kracht in een inkomen te voorzien. Jaarlijks zijn er tientallen die uiteindelijk deze keuze maken. De redenen dat werkzoekenden kiezen voor het zelfstandig ondernemerschap zijn velerlei. Soms gebeurt dat omdat het niet lukt een baan in loondienst te bemachtigen maar vaak ook omdat men het prettig vindt eigen baas te zijn. Verreweg de meeste mensen zijn goed gemotiveerd. Zij willen zelf het initiatief behouden om hun toekomst te regelen.

Er is ook een samenwerkingsconvenant gesloten met **OKB- Limburg (Ondernemersklankbord)**. Het Ondernemersklankbord is een verband van oud-ondernemers. Zij willen vanuit hun kennis en ervaring ondernemers die in moeilijkheden zitten adviseren. In voorkomende gevallen verwijst het StartersCentrum personen door naar het OKB. Daarbij gaat het minder om starters en jonge bedrijven maar meer om ondernemers die reeds langer actief zijn. Zij kennen het StartersCentrum uit het verleden. Dit convenant en deze doorverwijzing passen in de nazorg waaraan het StartersCentrum inhoud wil geven. Andersom verwijst het OKB mensen door naar het StartersCentrum. Als voorbeeld kan worden gewezen op het

maken van een goed en deugdelijk ondernemingsplan. Daar ontbreekt het nogal eens aan.

In 2018 was een van de medewerkers actief als mentor bij het Incubator Program van **Brightlands Innovation Factory**. Dit programma werd uitgevoerd op de locatie Brightlands Chemelot Campus. Als mentor werd met name ingespeeld op de ontwikkeling van de ondernemersvaardigheden en het onderdeel business modeling. In het kader van het Incubator Program heeft het StartersCentrum meerdere masterclasses Starting your Business in the Netherlands verzorgd.

Met de **Kamer van Koophandel** worden goede relaties onderhouden. In 2018 organiseerde de KvK in Stein een Startersdag in Limburg. Het StartersCentrum was hierbij aanwezig en verzorgde daar een workshop. Daarnaast was het StartersCentrum ook present op de informatiemarkt.

In samenwerking met de **IHK Aachen** en het **grensinformatiepunt (GIP)** is 4 maal per jaar een spreekdag georganiseerd voor starters en ondernemers die in Nederland of in Duitsland willen gaan ondernemen. Dit kan zijn door middel van de oprichting van een nieuwe onderneming of uitbreiding van de activiteiten. In totaal zijn er in dit verband een 17-tal adviesgesprekken gevoerd.

In Maastricht werkt het StartersCentrum samen met **Forza Fashion House** om jonge modeprofessionals op weg te helpen middels spreekuren en speciale voorlichtingsbijeenkomsten. Dit vond plaats in het LAB-gebouw in Maastricht, de thuislocatie van Forza Fashion House.

holland
expat center
south

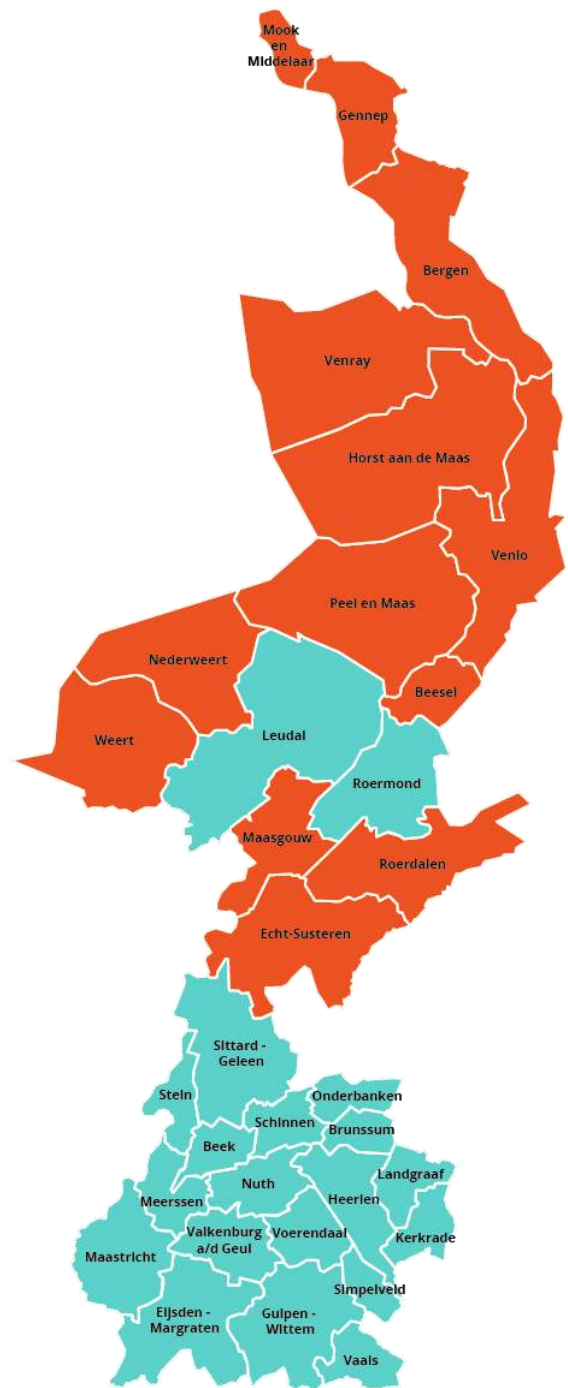
Daarnaast is er een periodiek (tweewekelijks) spreekuur gestart bij het **Holland Expat Center South** gericht op de internationale startup community. Dit vond plaats op locatie Centre Ceramique in Maastricht als speciale service voor de internationale gemeenschap. In hoofdstuk 3 is al ingegaan op de bijeenkomst "Starting a business in the Netherlands".

Deelnemende gemeenten

De deelnemende gemeenten concentreren zich hoofdzakelijk in Zuid-Limburg. De stichting staat positief tegenover uitbreiding van het werkgebied in Limburg. Sporadisch worden ook diensten verricht ten behoeve van mensen die woonachtig zijn in niet-deelnemende gemeenten. Zo werd in 2018 project Startklaar opgezet en uitgevoerd. Deelname stond ook open voor inwoners van niet-subsidiërende gemeenten. Op grond van de convenanten met het UWV zijn alle seminars ook voor inwoners van niet-subsidiërende gemeenten toegankelijk. De dienstverlening aan deze inwoners blijft hiertoe beperkt.

De gemeente Leudal in Midden-Limburg neemt op projectbasis deel aan het StartersCentrum. Zoals hiervoor is aangegeven loopt dit project tot 1 april 2019. Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie zal Leudal dan besluiten of men deelneemt aan het StartersCentrum.

In Zuid-Limburg zijn sinds 2018 weer **alle gemeenten** deelnemer. Zowel vanuit de organisatie als het bestuur zijn pogingen ondernomen om de gemeenten die niet subsidiëren te bewegen het StartersCentrum financieel te ondersteunen. De gemeenten Eijsden-Margraten en Schinnen namen met ingang van 2017 weer deel aan het StartersCentrum. De gemeente Meerssen besloot vanaf 2018 weer deel te nemen.

In 2018 namen de volgende gemeenten deel aan het StartersCentrum:

Regio Parkstad Limburg:

- Brunssum
- Heerlen
- Kerkrade
- Landgraaf
- Nuth
- Onderbanken
- Voerendaal
- Simpelveld

Regio Westelijke Mijnstreek:

- Beek
- Schinnen
- Sittard-Geleen
- Stein

Regio Maastricht-Heuvelland

- Maastricht
- Meerssen
- Eijsden-Margraten
- Valkenburg aan de Geul
- Gulpen-Wittem
- Vaals

Midden-Limburg:

- Roermond
- Leudal (op projectbasis)

Al weer een blijde goed voorbereide starter...!

Het is van belang dat het StartersCentrum blijft investeren in goede relaties met de gemeenten. Ondanks de toezending van beleidsdocumenten en verantwoordings-rapportages zijn veel raadsleden niet goed op de hoogte van het werk van het StartersCentrum. Dat is jammer omdat het StartersCentrum een belangrijke bijdrage levert aan de samenleving. Hier ligt nog een belangrijke taak weggelegd voor zowel het bestuur als de organisatie van het StartersCentrum, maar ook voor de gemeenteambtenaren waarmee het StartersCentrum intensieve relaties onderhoudt. In 2018 heeft het StartersCentrum presentaties verzorgd voor een raadscommissie in Stein en voor het ambtelijk overleg in Parkstad Limburg. Ook heeft overleg plaatsgevonden met ESZL (Economische Samenwerking Zuid-Limburg) en het portefeuille-overleg in de Westelijke Mijnstreek.

Aangaande de relatie met gemeenten kan nog worden opgemerkt, dat het StartersCentrum deelneemt aan diverse overlegtafels waar **het gemeentelijk startersbeleid** aan de orde komt. Ook wordt van intergemeentelijk overleg gebruik gemaakt om ambtenaren op de hoogte te

houden van de ontwikkelingen binnen het StartersCentrum. Het beleidsplan werd aan alle gemeenteraden toegezonden met het aanbod om een presentatie voor een raadscommissie te verzorgen. De respons daarop is beperkt. Enkele raadsleden hebben informatie ingewonnen.

Tot slot nog een opmerking over de niet-subsidiërende gemeenten. Meer dan 12% van de door het StartersCentrum geleverde diensten was bestemd voor inwoners van niet-subsidiërende gemeenten. Dat is een hoog aantal. Vaak gaat het om het bezoeken van startersevents, maar ook om het bijwonen van een seminar. Inwoners van niet-subsidiërende gemeenten komen niet in aanmerking voor een individueel adviesgesprek. Het valt te hopen, dat meer gemeenten gaan bijdragen aan het StartersCentrum. Gezien de resultaten die het StartersCentrum weet te bereiken en de waardering van de klanten, is daar veel voor te zeggen. Het StartersCentrum levert door haar werk immers **een positieve bijdrage aan de lokale en regionale economie**.

Starting a business in the NL Holland Expat Center South

15 november 2018 Maastricht

5. Startende ondernemingen in Limburg

De afgelopen jaren lag het gemiddeld aantal startende ondernemingen in Limburg volgens de gegevens van de Kamer van Koophandel rond de 8500. Voor 2018 is dit gestegen naar ruim 9100 starters. Hiervoor wordt verwezen naar het onderstaande overzicht, waarbij dient te worden opgemerkt dat dit aantal alleen de inschrijvingen van de hoofdvestiging betreft. Enkele pagina's verder in dit jaarverslag is dit aantal uitgesplitst naar de juridische vorm. In het genoemde aantal zitten bijvoorbeeld ook stichtingen en verenigingen die een onderneming drijven en buitenlandse vennootschappen, besloten vennootschappen i.o. en besloten vennootschappen. Bij de mensen die gebruik maken van de diensten van het StartersCentrum gaat het hoofdzakelijk om personen die starten als zzp'er. In de juridische termen wordt dit aangeduid als een eenmanszaak. Onder de klanten van het StartersCentrum bevindt zich ook een redelijk aantal personen dat kiest voor een Vennootschap Onder Firma. Andere juridische vormen zoals de besloten vennootschap komen incidenteel voor.

Duidelijk is dat niet alle op het StartersCentrum nodig. Sommigen hebben starten vanuit een ondersteuning van hun toenemend fenomeen is ondernemerschap oftewel ondernemerschap. Hier

9119

Starters in Limburg (2018)

starters een beroep doen Dat is ook niet altijd zich elders geïnformeerd, bestaand bedrijf of krijgen werkgever. Een blijvend het zogenaamde hybride het parttime gaat het om mensen die

in loondienst werkzaam zijn en daarnaast in deeltijd starten als ondernemer. De loondienstbaan geeft een stuk extra financiële zekerheid. Dit blijkt ook uit het onderzoek ("Ondernemerschap: een persoonlijke keuze. Een onderzoek naar kenmerken & behoeften van aspirant-ondernemers" van de KvK en de Vrije Universiteit van Amsterdam). Helaas komt het nog te vaak voor dat mensen starten met het eigen bedrijf zonder een gedegen voorbereiding. Dat is niet zo verstandig. Ook voor een start als ondernemer geldt het gezegde "Een goed begin is het halve werk". Iedere starter doet er verstandig aan alvorens te starten **een eigen goed doordacht (ondernemings)plan** te maken. Op basis hiervan kan men een onderbouwd besluit nemen om wel of niet te starten. Daarnaast kan het ondernemingsplan gebruikt worden voor bijvoorbeeld een kredietaanvraag of toestemming te krijgen voor het starten vanuit een uitkeringssituatie. Uit onderzoek is gebleken, dat een goede begeleiding, advisering en een doordacht ondernemingsplan een goede basis is voor een succesvolle start en de kans op **vroegtijdige uitval is significant lager**.

Bij het genoemde aantal ondernemingen zitten ook ondernemingen waar nauwelijks sprake is van bedrijfsmatige activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan het veilig stellen van vermogen als oudedagsvoorziening, de zogenaamde financiële holdings. Het aantal starters is de laatste jaren redelijk stabiel. Hetzelfde geldt voor de ondernemingen die stoppen. De fluctuaties zijn gering.

In onderstaand overzicht staan de aantallen startende en stoppende bedrijven van 2013 tot en met 2018 van Limburg alsook Nederland.

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Starters Limburg	8.864	8.692	8.582	8.571	8.520	9.119
Stoppers Limburg	5.826	5.712	5.706	5.620	5.856	6.248
Starters Nederland	179.273	178.983	180.345	183.098	188.052	211.056
Stoppers Nederland	120.833	108.339	112.482	129.606	116.008	128.178

Overzicht starters en stoppers per gemeente in Limburg

Op deze en volgende pagina's zijn de startende en stoppende ondernemingen weergegeven per gemeente.

Eveneens zijn hier de startende en stoppende ondernemingen w.o. zzp'ers weergegeven per gemeente en per regio. De zzp'ers in deze weergave zijn een selectie op basis van het criterium: rechtsvorm is de eenmanszaak en het aantal werkzame personen één.

Totaal startende hoofdvestiging						
Gemeente/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beek	146	117	144	146	143	109
Beesel	86	92	68	85	79	99
Bergen Lb	105	94	95	70	84	88
Brunssum	192	129	153	193	184	158
Echt-Susteren	261	255	274	240	205	243
Eijsden-Margraten	181	196	219	191	221	203
Gennep	142	108	121	124	119	146
Gulpen-Wittem	137	120	115	107	97	121
Heerlen	644	679	687	609	601	682
Horst aan de Maas	350	316	277	285	293	358
Kerkrade	322	331	311	315	275	291
Landgraaf	214	256	204	221	206	231
Leudal	267	246	269	283	277	273
Maasgouw	190	193	176	170	164	191
Maastricht	1161	1155	1155	1131	1154	1162
Meerssen	156	141	158	116	134	141
Mook en Middelaar	71	71	75	79	80	77
Nederweert	150	126	130	146	148	158
Nuth	146	122	114	145	126	127
Onderbanken	42	49	47	58	40	42
Peel en Maas	299	354	285	295	316	335
Roerdalen	152	135	128	131	126	158
Roermond	486	474	486	519	546	583
Schinnen	99	105	86	104	89	100
Simpelveld	56	62	77	54	67	73
Sittard-Geleen	730	725	773	686	726	834

Stein	178	175	170	172	160	155
Vaals	80	86	50	57	61	63
Valkenburg a/d Geul	167	133	129	157	143	147
Venlo	841	811	768	817	812	846
Venray	338	308	345	322	319	406
Voerendaal	78	99	76	99	77	82
Weert	397	429	417	444	448	437
Eindtotaal	8864	8692	8582	8571	8520	9119

Totaal stoppers Limburg						
Gemeente/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Beek	93	81	84	111	95	115
Beesel	52	74	52	49	52	46
Bergen Lb	64	56	55	50	80	56
Brunssum	138	130	111	105	127	123
Echt-Susteren	168	184	169	161	194	183
Eijsden-Margraten	95	111	83	119	117	134
Gennep	82	93	85	78	82	92
Gulpen-Wittem	74	85	68	72	65	78
Heerlen	487	480	451	407	459	473
Horst aan de Maas	222	187	208	186	192	220
Kerkrade	208	248	230	186	238	251
Landgraaf	135	168	141	140	160	158
Leudal	144	165	163	174	160	204
Maasgouw	131	115	136	122	108	126
Maastricht	722	665	736	769	774	752
Meerssen	72	93	108	103	80	89
Mook en Middelaar	39	41	52	47	58	45
Nederweert	78	87	87	93	81	107
Nuth	89	62	82	87	92	72
Onderbanken	31	25	27	37	21	31
Peel en Maas	205	184	192	176	217	214
Roerdalen	103	78	96	86	101	86
Roermond	352	348	348	335	356	397
Schinnen	55	63	49	50	60	75
Simpelveld	34	41	42	34	39	42
Sittard-Geleen	527	516	488	506	496	559
Stein	101	97	112	122	94	118
Vaals	39	42	42	47	44	52
Valkenburg a/d Geul	97	99	90	94	96	120
Venlo	626	590	542	552	556	592
Venray	227	185	240	221	210	232
Voerendaal	50	35	49	53	77	73
Weert	286	284	288	248	275	333
Eindtotaal	5826	5712	5706	5620	5856	6248

Sector/branche

De top 3 van zowel startende en stoppende ondernemingen is:

- 1) Zakelijke dienstverlening
- 2) Gezondheid
- 3) Detailhandel

Totaal startende hoofdvestiging Limburg						
Branche/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Land- en tuinbouw	205	235	189	145	143	176
Energie, water en milieu	27	26	30	25	39	55
Industrie	324	320	323	265	339	337
Bouw	679	653	679	627	695	890
Detailhandel	1273	1299	1237	1202	1121	1146
Groothandel	491	464	421	392	378	385
Logistiek	234	198	199	245	227	237
Horeca	485	492	478	483	477	475
ICT en media	425	396	380	387	381	414
Cultuur, sport en recreatie	412	396	370	479	464	455
Gezondheid	962	1054	1215	1125	1050	1158
Financiële instellingen	54	32	41	64	84	91
Zakelijke diensten	2250	2188	2086	2048	2051	2193
Persoonlijke dienstverlening	527	485	491	563	561	510
Overig	516	454	443	521	510	597
Eindtotaal	8864	8692	8582	8571	8520	9119

Totaal stoppers hoofdvestiging Limburg						
Branche/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Land- en tuinbouw	143	136	129	141	155	201
Energie, water en milieu	18	18	19	27	14	16
Industrie	279	255	267	233	224	214
Bouw	500	477	430	382	423	445
Detailhandel	1215	1055	1071	1115	1073	1149
Groothandel	437	407	424	330	373	378
Logistiek	212	181	189	209	181	167
Horeca	410	415	394	420	422	433
ICT en media	217	240	258	226	255	243
Cultuur, sport en recreatie	190	202	204	188	234	267
Gezondheid	455	452	501	554	557	672
Financiële instellingen	81	108	84	64	73	68
Zakelijke diensten	1166	1257	1242	1234	1284	1362
Persoonlijke dienstverlening	324	315	280	269	331	333
Overig	179	194	214	228	257	300
Eindtotaal	5826	5712	5706	5620	5856	6248

Rechtsvormen

Zoals uit onderstaande tabellen blijkt heeft meer dan 98% van de startende en stoppende ondernemingen de rechtsvorm eenmanszaak, besloten vennootschap of vennootschap onder firma. Met 74% (in 2017 was dit 72%) is de eenmanszaak de meest voorkomende rechtsvorm in 2018. Procentuele is het aantal eenmanszaken tov het totaal aantal startende ondernemers nauwelijks gestegen. Daarentegen is er wel een zichtbare stijging van stoppende eenmanszaken. Van 61% in 2013 gestegen naar 65% in 2018.

Totaal startende hoofdvestiging Limburg						
Rechtsvorm/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Buitenlandse Rechtsvorm	45	31	28	28	29	25
Besloten Vennootschap	1392	1458	1580	1425	1529	1553
Coöperatie	31	64	37	27	26	26
Commanditaire Vennootschap	23	34	36	39	35	21
Europees economisch samenwerkingsverband	0	0	0	1	1	0
Eenmanszaak	6503	6267	6118	6275	6182	6714
Kerkgenootschap	0	1	0	0	0	0
Maatschap	80	90	69	58	67	73
Naamloze Vennootschap	6	1	2	0	1	0
Publiekrechtelijke Rechtspersoon	0	0	0	1	0	0
Rechtspersoon in oprichting	102	49	39	44	23	28
Stichting	4	13	11	5	6	8
Vereniging	0	0	1	2	0	1
Vennootschap Onder Firma	678	684	661	666	621	670
Eindtotaal	8864	8692	8582	8571	8520	9119

Totaal stoppers in Limburg						
Rechtsvorm/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Buitenlandse Rechtsvorm	29	26	34	26	20	23
Besloten Vennootschap	1344	1343	1434	1374	1336	1301
Coöperatie	13	31	32	17	22	19
Commanditaire Vennootschap	47	28	30	23	31	17
Eenmanszaak	3560	3557	3421	3458	3708	4082
Maatschap	58	79	95	72	58	116
Naamloze Vennootschap	9	10	13	11	18	10
Onderlinge Waarborg Maatschappij	3	2	6	0	0	0
Publiekrechtelijke Rechtspersoon	3	1	0	4	0	0
Rechtspersoon in oprichting	8	5	4	6	5	3
Stichting	80	32	20	25	16	9
Vereniging	1	0	0	1	1	2
Vennootschap Onder Firma	631	598	617	603	641	666
Eindtotaal	5826	5712	5706	5620	5856	6248

Één werkzame persoon (zzp'er) en de branche

De top 3 van de startende zzp'er is:

- 1) Zakelijke dienstverlening
- 2) Gezondheid
- 3) Detailhandel

Totaal startende hoofdvestiging (ZZP) in Limburg						
Branche/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Land- en tuinbouw	95	154	118	86	73	105
Energie, water en milieu	14	15	13	14	16	23
Industrie	217	225	215	189	254	249
Bouw	560	538	586	526	607	783
Detailhandel	994	986	935	909	841	877
Groothandel	278	294	256	245	234	241
Logistiek	156	131	124	167	155	176
Horeca	256	268	272	256	271	265
ICT en media	314	271	270	278	268	307
Cultuur, sport en recreatie	337	312	290	384	374	380
Gezondheid	834	869	1078	1000	933	1024
Financiële instellingen	32	18	25	24	40	36
Zakelijke diensten	1749	1755	1626	1618	1581	1753
Persoonlijke dienstverlening	494	445	449	531	532	473
Overig	447	379	389	456	448	522
Eindtotaal	6777	6660	6646	6683	6627	7214

De top 3 van de stoppende zzp'er is gelijk aan die van de startende ondernemingen:

- 1) Zakelijke dienstverlening
- 2) Detailhandel
- 3) Gezondheid

Totaal stoppers (ZZP) Limburg						
Branche/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Land- en tuinbouw	55	59	51	65	67	99
Energie, water en milieu	9	4	2	9	4	6
Industrie	127	117	132	110	118	118
Bouw	340	314	277	248	298	328
Detailhandel	664	639	594	601	611	683
Groothandel	216	213	203	175	198	193
Logistiek	109	96	91	129	100	88
Horeca	161	168	176	208	181	178
ICT en media	142	166	164	148	169	178
Cultuur, sport en recreatie	137	140	159	133	183	197
Gezondheid	309	338	381	423	455	531
Financiële instellingen	30	21	19	18	20	15

Zakelijke diensten	771	871	815	834	886	971
Persoonlijke dienstverlening	258	265	230	225	282	293
Overig	128	157	161	175	196	243
Eindtotaal	3456	3568	3455	3501	3768	4121

Één werkzame persoon (zzp'er) en de rechtsvorm

Het aantal startende ondernemingen met één werkzame persoon (zzp'er) en rechtsvorm de eenmanszaak is in 2018 tov voorgaande jaren met 10% gestegen.

Totaal startende hoofdvestiging (ZZP) in Limburg						
Rechtsvorm/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Buitenlandse Rechtsvorm	12	9	9	7	10	9
Besloten Vennootschap	405	487	600	465	487	520
Coöperatie	4	11	2	2	2	2
Commanditaire Vennootschap	16	21	28	28	26	14
Europees econ. samenwerkingsverband	0	0	0	0	1	0
Eenmanszaak	6289	6104	5984	6159	6087	6643
Maatschap	0	3	2	4	2	7
Naamloze Vennootschap	3	1	0	0	1	0
Rechtspersoon in oprichting	34	16	10	13	8	
Stichting	2	4	4	1	0	1
Vennootschap Onder Firma	12	4	7	4	3	11
Eindtotaal	6777	6660	6646	6683	6627	7214

Bij de stoppers zijn de zzp'ers met ruim 40% gestegen tov 2013.

Totaal stoppers (ZZP) Limburg						
Rechtsvorm/Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Buitenlandse Rechtsvorm	15	15	15	7	8	9
Besloten Vennootschap	225	317	322	295	316	333
Coöperatie	0	2	4	1	2	3
Commanditaire Vennootschap	25	18	16	15	16	10
Eenmanszaak	3140	3170	3073	3140	3387	3731
Maatschap	4	5	3	3	2	3
Naamloze Vennootschap	0	0	1	1	1	3
OWM - Onderlinge Waarborg Maatsch.	0	0	1	0	0	0
Rechtspersoon in oprichting	2	1	0	2	1	0
Stichting	8	1	5	4	2	0
Vennootschap Onder Firma	37	39	15	33	33	29
Eindtotaal	3456	3568	3455	3501	3768	4121

6. Onze financiën

De Stichting StartersCentrum werd in 2018 financieel ondersteund door alle Zuid-Limburgse gemeenten, de gemeente Roermond en Leudal. Door 20 gemeenten is in totaal bijgedragen € 261.737,- op basis van € 0,38 per inwoner.

Over 2018 bedroeg het overschot € 21.895,-. Dit is toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Op basis van de statuten is door de stichting een separate jaarrekening opgesteld, voorzien van een accountantsverklaring. Voor meer gegevens over de financiële situatie van het StartersCentrum wordt verwezen naar deze jaarrekening 2018.

Workshop sales & acquisitie voor starters

Athur Brekelmans

18 september 2018 Sittard-Geleen

Nouran Ahmed-Serag / New Insights Consulting / integratie consultant / gestart december 2018

Minouk Gerits / MGPeriwigs / ambachtelijk pruikenmaakster / gestart juli 2018

Starters aan het woord

"Ik zou zeggen dat iedere starter verplicht zou moeten zijn om met het starterscentrum in gesprek te gaan: ze hebben zoveel ervaring en kennis in huis !"

"Vooral zo door blijven gaan. Is een aanwinst voor Limburgse ondernemers. Alle informatie op 1 plek die van belang is voor een startende ondernemer"

"Persoonlijk gesprek was voor mij heel duidelijk. Dit is een echte aanrader dus houden zo."

"Meer bekendheid geven aan jullie dienstverlening, zeker vanuit de WW is dit een snelle manier van doorpakken wat ik erg prettig vind!"

"Ik ben dankbaar voor het bestaan ervan"

"Ik ben zeer goed geholpen door het Starterscentrum en heb momenteel geen suggesties ter verbetering."

"Vooral blijven doorgaan! Heel veel starters hebben hier iets aan. Chapeau!"